

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

De gratia Dei, an sit homini necessaria; quid conferat homini, atq[ue] id
genus alijs scitu iucundis, Sermo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

ma adeo fit fortis & alacris, vt quicquid mundus hic habet, præ caelestis vitæ dulcedine prorsus illi amarescit. Ita ergo vtrouque fideles & in acti-
 uæ, & contemplatiuæ vitæ studijs pascha vberissima reperiunt. Qui autem
 hic neque rectè factis siue bonis operibus, neque diuinorum contemplatio-
 ni vllam nauant operam, miserè marcescunt, atque vbi ventum erit ad
 vitæ terminum, omni succo supernæ gratiæ destituti, ad æternam segesta-
 tem & inediam deuoluentur, semper cum dæmonibus fame intolerabili
 cruciandi.

*pascha vbi-
 nam fideles
 reuera inue-
 niant.*

Fur non venit, nisi vt furetur, & mactet, & perdat. Ego ve-
 ni vt vitam habeant, & abundantius habeant.

Quisquis non Dei, sed suam gloriam quærit, fur est, non pastor verus.
 Talis ergo non potest animarum lucra cogitare, sed tantum studere rebus
 & commodis suis. Interim oues miserè euerit & perdit, & mactat: nec ea
 res illi curæ est, quia Deum non timet, nec vult præstare quæ bonum pa-
 storem decent, sed ducit iucundos dies, suisque & verbis & exemplis in
 exitum mortis æternæ pertrahit subditos suos. Hoc manifestum est in hæ-
 reticis, quorum Deus venter est, qui semper ollas carniū suspirant, nec
 sua perditione contenti, etiam alios quoscunque possunt suis laqueis inne-
 dunt. Christus verò qui pastor est verus, ea causa venit in hunc mundū,
 vt homines à morte peccati, & diaboli tyrannide eruti, vitam habeant gra-
 tiæ in hoc seculo, & abundantius habeant vitam gratiæ consummatæ, id est,
 gloriæ in cælis. Ita è diametro pugnant hæretici & mali pastores cum Chri-
 sto: quando illi perdere duntaxat & mactare, Christus seruare & vitam
 præstare exoptat. Et tamen vbi Christo vix paucissimi obtemperant, eo
 quod aduersus carnem militet doctrina illius, hæretici innumeros habent
 sectatores & asseclas, quia carni plausibilia docent. Atqui exitus probabit,
 vtri rectius docuerint & fecerint.

*Talis anima-
 rum studia
 quænam
 sint.*

*Philipp. 3.
 Exod. 16.*

SERMO IN EADEM SOLENNITATE.

*De gratia Dei, an sit homini necessaria. Quid conferat
 homini, atque id genus alijs scito iucundis.*

Ego veni vt vitam habeant, & abundantius habeant. Ioan. X. Nolite charissi-
 mi, vt ante natum Saluatorem mors totum pene hominum genus
 occuparit, mors scilicet culpæ, & quæ hanc sequitur mors æternæ
 damnationis. Sed Dominus Iesus humanæ calamitatis misertus, venit ad
 homines, vt vitam habeant gratiæ, qua culpæ mors profligetur, & abun-
 dantius habeant vitam gloriæ, quæ nullam timeat damnationem. Et quia
 nunc solennitatem sancti Spiritus, qui est totius gratiæ fons, qui hodierna
 die cum magna gratiæ abūdantia venit in Apostolos, atque etiā quotidie in om-
 nes sui capaces venire paratus est ad illuminandam cæcitatem nostram, ad
 corroborandam infirmitatem nostram, & ad inflammandum teporè no-
 strum liber hac vice de gratia loqui in auribus vestris, si tamen ipsa grata
 nobis non desit, sine qua nihil possumus, quia, vt dicit Apostolus, *Nemo po-
 test dicere Dominus Iesu, nisi in Spiritu sancto.* Occurrit autem primo hoc

Act. 1.

1. Cor. 12.

ccc 2 lxx

Ioco quaestio eiusdemodi: Vtrum scilicet gratia Dei sit homini necessaria ad salutem: quæ quaestio tantundem valet, ac si quaeretur: Vtrum homo possit id genus opera bona facere, quibus mereatur regnum celorum, etiam non habeat gratiam Dei. Hæc quaestio vna est, & duo complectitur. Primo Vtrum possit homo vlla opera bona facere extra gratiam Dei: sicut videtur, quod hi qui in peccatis sunt mortalibus, & extra gratiam Dei, & similiter infideles aliqua opera bona & laudabilia faciunt, vt est quod castitatem & sobrietatem, & quod iustum iudicium faciunt, & præstant eleemosynam. Secundo, vtrum talibus quis possit mereri regnum celorum: quia videtur quod non sint perdita, sed meritoria, & profunt ad vitam æternam. Quibus vt respondeamus, scire conuenit, quantum ad præsentem materiam iustificat, duplicem esse gratiam Dei: Vna est gratia gratis data, id est, sine meritis, & idcirco dicitur etiam gratia, quia si non gratis daretur sed ex meritis, non esset gratia. Hæc gratia est donum infusum rationali creaturæ sine meritis, quantum in se est, disponens ad salutem propriam vel alterius. Hæc est anima bonum, additum bonis naturalibus, quibus homo creatus est, aponit quæ efficiunt hominem ad bene operandum. Hæc gratia multiplex est & datur multipliciter bonis & malis, scilicet vni gratia cantandi, alteri legendi, alteri concionandi, alteri prophetandi. Huius gratiæ est, quod alius habet felix ingenium, alius tenacem memoriam: hic castitati, ille misericordie deditus est, multaque eiusdemodi. Atque etiam huc pertinere videtur, vnum quodlibet auxilium vel instinctus, quo Deus cor hominis mouet ad cognitionem sui, ad peccati nauseam, & ad desiderium, siue conatum placendi Deo. Sine hac gratia nihil possumus agere, quod sit bonum, & disponens hominem ad salutem: & tamen potest persistere cum peccato mortali, & qui ea præditus est, potest damnari, quia datur bonis & malis: & tamen hac sola non possumus efficere, quæ vitam æternam mereantur, quia, vt diximus, præstatur bonis & malis, & potest habere adiunctum peccatum mortale: siquidem alij ea bene vtuntur, alij non. Secunda gratia dicitur, gratia gratum faciens, & illa necessario exigitur ad salutem. Nam tamen cum prima, vt dixi, quædam possumus bona agere, ac non salutifera, quæ licet homines qui non habent Dei gratiam gratum facientem, de qua nunc loquimur, fufius quæ paulo tractare institimus, efficiant etiam aliqua opera bona, & videantur implere mandata quædam, tamen reuera non implent, vt illis regnum celorum & perpetuam mercedem mereantur. Cur hoc? Quia licet faciant eiusdemodi quædam opera, qualia faciunt homines boni, qui sunt in gratia Dei, sicut est non furari, non periurare, honorare parentes, & cetera similia, tamen non faciunt ea secundum mentem præipientis Dei, id est, non faciunt ea forma vel ratione, qua ille iussit, volunt quæ fieri. Deus enim voluit illa præcepta, quæ dedit, seruari ex charitate, & in charitate, vt scilicet voluntas nostra sit conformis voluntati sue, quod non potest fieri sine gratia eius. Ex quo fit consequens, nihil nos habere posse quantum ad æternam atinet beatitudinem, facere sine gratia Dei, licet etiam Dominus dicit in Euangelio: *Sine me nihil potest fieri.* Et Apostolus Paulus: *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, quod sit ex nobis, sed omnia sufficientia nostra ex Deo est.* Et quamuis aliquid etiam faciamus ex gratia

Gratia Dei duplex qua sit.

Gratia gratis data qua sit.

Gratia gratis data vt sit multiplex.

Gratia gratum faciens qua sit.

Exod. 20.

Præcepta Dei quæ seruantur.

Ioan. 15.
2. Cor. 1.

communi, quæ datur bonis & malis, non id tamen est meritorium vitæ æternæ, sed necesse est accedat adiutorium gratiæ Dei gratum facientis Deo. Sed ex dictis oriuntur aliæ quæstiones, quatuor, scilicet, Quid sit illa gratia necessaria ad salutem: Secundo, quomodo amittatur: Tertio, an omnes possint eam habere: Quarto, quomodo recuperetur iam perditâ. Primo ergo queritur, qualis, vel quid sit illa gratia Dei, vel Spiritus sancti. Ad hoc respondet beatus Bernardus in sermone de charitate & gratia Christi, quod gratia Dei est lux quædam animæ à Deo infusa, mirabiliter animam decorans, bonificans, & gratificans, habens comitem Spiritum sanctum. Ecce in hac definitione inlinuantur tria bona, quæ operatur in nobis gratia Dei. Primo, decorat animam, & idcirco dicitur etiam lux, quia anima quæ est in gratia Dei, comparatur carboni ignito qui lucet, calefacit & delectabilis est in aspectu. Sic est anima habens gratiam Dei. Lucet enim in conspectu Dei & sanctorum, ardet in amore Dei, & etiam alios calefacit secum, hortans bonis verbis & exemplis ad similiter arandum in amore Dei, & delectabilis est in aspectu, quia opera eius sunt grata Deo. Sed ediuerso anima quæ perdidit gratiam, est velut extinctus carbo, qui est niger, turpis & foetidus. Sic anima, quæ cadit in peccatum mortale, amittit omnem pulchritudinem, quia perdit lucem gratiæ, & idcirco fit nigra, turpis & foetida. Vis nosse quâ turpis sit? Diabolus qui licet sit creatus pulcherrimus, tamen quia amisit gratiam Dei, non nisi vnus perpetratiõne peccati factus est turpissimus, atque adeo turpis, vt non possit in sua propria forma, qua nunc est ab homine videri, nisi per miraculum, sicut de Sancta Catharina Senensi legitur, quanto miraculo Deus eam seruauit, vt posset illum cernere: quæ etiam vidit eum vsque adeo turpem, vt mallet in clibanum igne succensum ingredi, quam vel semel adhuc eum in illius propria specie videre. Eadem habent & aliorum scripta sanctorum. Ecce charissimi, si diabolus non nisi propter vnum peccatum amisit pulchritudinem suam excellentissimam, & contraxit turpitudinem indicibilem, quid putatis de anima, quæ polluta est decem, aut centum, aut mille peccatis & vltra? quam turpem putatis illam esse in conspectu Dei? Nemo est qui posset suam animam videre etiam vno corruptam peccato mortali. Siquidem nimis molestum id esset. Atqui quando homo se peccasse dolet, & petit, studetque reconciliari Deo tunc adueniens gratia Dei ipsum circumfulget & exornat vltra omnem decorem totius mundi, ita quod Deus delectatur in tali anima super omnia alia, quæ sunt sub cælo, sicut ipse dixit: *Delicia mee esse cum filiis hominum*. Quid enim traxit Filium Dei de cælo, vt susceperet miseras humanæ naturæ absque peccato, & tam horrenda pateretur, quam fornicatas animarum, quas intantum dilexit, vt noluerit eas damnari, si velint cum ipso permanere? Secundum bonum, quod adfert gratia animæ est, quia bonificat, id est, bonam facit eam, sicut dicit Chrysostomus: Melior & Deo acceptior est vnus iustus, quam totus mundus peccatoribus plenus. Num videtur nobis esse hoc exiguum bonum, quod adfert nobis Dei gratia, quod facit nos filios Dei & est nobis quasi signum quoddam, quo discernimur à filiis damnationis, vt habet Augustinus libro quodam de sancta Trinitate, vbi sic dicit: Gratia Dei est excellentius Dei donum, quod solum diuidit inter filios reg-

Bernardus.

Gratia Dei vt sit lux animæ.

Gratia animæ decorat.

Anima vt comparetur carboni ignito.

Anima sine gratia vt sit licet carbo extinctus. Damon quæ sit deformis & turpis

Catharina Senens.

Turpitudinis peccatoris quædam.

Proci.

Gratia vt animam bonam efficit. Chrysostom.

August.

s. Ioan. 1.

Ioan. 1.

Generatio
spiritualis
quomodo
fit.
Augustin.

Gratia qui a
mittatur.

Peccatum vi-
de ortum ha-
beat.
Ioan. 3.

Ibidem.

Gratia ut a-
nimam gra-
tificet.

Animarum
preciositas
quanta sit.

Anima que
moritur &
quando gra-
tiam perdit.
Ezech. 18.
Sapient. 6.

ni, & perditionis. Quod autem ex gratia sumus filij Dei, patet in epistola canonica sancti Ioannis prima, ubi sic ait: Videre qualem charitatem dedit nobis Deus Pater, ut filij Dei nominemur, & simus. Atque ex principio Evangelij illius, ubi ait: *Erat lux vera, que illuminavit omnem hominem venientem in hunc mundum.* Et post pauca: *In propria venit, & suum non receperunt. Quot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri: qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, id est, qui non carnaliter vel corporaliter, sed ex Deo spiritualiter nati sunt, ut essent filij eius.* Hæc generatio spiritualis fit in baptismo, quia per fidem & susceptionem baptismatis efficiuntur membra Christi, & per consequens filij Dei. Ibi infunditur nobis gratia, quæ nihil aliud est, sicut dicit Augustinus, quam lux animæ illuminans mentem ad bene secundum legem Dei & gratuite operandum. Ex quibus verbis etiam id patet, ut nos gratia faciat bonos, sicut iam dixi, quia illuminat nos, & adiuuat ad bene & virtuose operandum. Hæc gratia tam diu manet nobis scum, quamdiu voluntas nostra manet subdita, & conformis Deo. Quando autem nos auertimus à Deo ad id quod est contra legem Dei, hoc est, peccatum, eo ipso amittimus gratiam, & per consequens illud quod habuimus ex gratia manente, scilicet, quod fuimus filij Dei. Quando igitur non sumus filij Dei, cuius filij sumus? Nimirum mortis, peccati & diaboli, qui est initium omnis peccati. Deus enim non fecit aut creauit peccatum, sed ex diabolo est. Tales erant illi, qui gloriabantur se esse filios Abrahamæ, & tamen volebant opera Abrahamæ facere: quibus Dominus dicebat in Euangelio: *Vos ex patre diabolo estis, & opera patris vestri vultis perficere.* Non est tamen id ita intelligendum, quasi mali homines sint creati à diabolo, sed esse eum patrem eorum, id est, principem & rectorem.

Tertium bonum est, quod gratia gratificat animam, quia facit eam dilectam & gratam Deo, habens secum Spiritum sanctum. Enimvero ubi gratia Spiritus sancti est, ibi est & Spiritus sanctus: & ubi Spiritus sanctus est, ibi Pater & Filius: & ibi tota Trinitas vnus Deus est. Ecce charissimi quanta dignitas est animæ habentis in se gratiam Dei, id est, quæ est sine peccato mortali. Ipsa plane est preciosior omnibus corporibus mundi, & cunctis bonis temporarijs. Et ideo eo tolerabilius esset & minus malum, si vel totus mundus, puta cælum & terra cunctaque corpora & omnia temporalia, destruerentur & perirent, quam si sola vna anima moriatur & pereat. Meritur autem anima, quando amittit gratiam Dei. Et hanc amittit, cum assensum præbet peccato mortifero. Vnde habemus in Ezechiele: *Anima que peccauerit, ipsa morietur.* Et in libro Sapientie: *Homo per malitiam occidit animam suam.* Væ væ illis, qui malo exemplo, consensu, consilio vel auxilio suo inducunt vnam vel plures animas ad mortale peccatum, quia occidunt eas, quam Christus redemit ac viuificauit sanguine suo. Sed quia superius dictum est, quod vna anima habens gratiam Dei, melior & Deo charior est, quam totus mundus peccatoribus plenus & melius esset cælum & terra mori, quam vnam animam mori vel perire, scilicet spiritualiter. Cum igitur hæc ita se habeant, quærat fortasse aliquis, cur Deus non impediat tantum malum, quod anima moritur, cur non retineat eam, si tantopere amat, si plus diligit animam sanctam quam cælum & terram, quam obrem permissa-

tantam animam perire & non calum: & quare non omnes ad se conuertat? Respondendum, quod Deus vnicuique tantam præstat auxiliij, quod cum gratia ipsius & libero arbitrio suo, quisquis est in gratia, potest in ea permanere, & qui non est, si vult, potest eam consequi: sed iustitia illius id exigat, vt vnicuique permittat arbitrium liberum, vt qui vult recedere, recedat, & qui vult venire, maneat. Namque ipsos volentes iuuat, sed non cogit nolentes. Vnde dicit Augustinus: Maius est miraculum conuertere impium, quam creare calum & terram. Impius dicitur, qui nondum habet voluntatem se conuertendi ac respiciendi. Nimirum creando calum & terram, nullum passus est Deus obicem vel obstaculum, sed conuertendo impium habet quodammodo obstaculum, scilicet illius malam voluntatem, quam non cogit, sed mutat. Secunda quaestio fuit, vt gratia amittatur. Licet autem iam ex prædictis intelligatis, vt gratiam perdamus, dicam tamen adhuc, vt melius intelligatis. Dixi iam animam mori, quando amittit gratiam Dei. Quare? Quia licet anima secundum suam essentiam sit immortalis, tamen aliam spiritualem vitam habet ex Deo, qui viuificat & decorat eam per gratiam. Patet ergo quod anima quæ habet gratiam, habet hanc vitam spiritualem. Mors autem spiritualis animæ, est peccatum: quia sicut mors & vita sibi repugnant, ita culpa scilicet mortalis, & gratia. Quando ergo anima auertit se à Deo, à quo ipsi influit vita, id est, gratia, & se conuertit ad mortale peccatum, mox gratia recedit ab ea: & tunc anima moritur, quia vita eius recessit. Et sic anima, quæ prius mirè pulchra fuit & Deo dilecta, manet obscura, nigra, frigida & foetida, vt ante audiuistis, quando etiam similitudinem adhibui de carbone ignito. Atque hoc loco aliam potestis capere similitudinem de domo illuminata à sole. Quum enim sol splendorem suum & radios mittit per fenestram, domus est lucida & delectabilis. Si quis autem claudat fenestram, ita vt sol non possit penetrare, domus fit tenebrosa, idque non aliqua culpa solis, qui omnibus lucet, sed claudentis & impediens. Sic quando homo obstruit fenestram suam obice peccati, Deus subtrahit influxum gratiæ suæ in animam illius, & tunc anima fit tenebrosa, quia sicut nulla conuenientia est lucis ad tenebras, sic nulla potest esse societas gratiæ cum peccato. Tertia & quarta quaestiones fuerunt, An omnes habere possint gratiam, & hi qui non habent vel amiserunt, vti eam acquirant siue recuperent. Respondendum, tantam esse Omnipotentis Dei benignitatem, vt nulli neget gratiam suam, sed omnibus paratus sit dare fidelibus & infidelibus, si se præparent ad suscipiendum. Enimvero quando homo facit quod in se est, & disponit se ad gratiam, hoc est, itaquit vitare peccata, & dolere, & vult se componere & reformare secundum voluntatem Dei, iam quidem necessario Deus infundit ei gratiam, non ex absoluta necessitate, qualis sit ei debitor, sed ex necessitate suæ bonitatis, quando quidem vsque adeo bonus est, atque tale nobiscum foedus pepigit, vt velit dare, si faciamus quod in nobis est, & charitas sua, qua diligit hominē, cogit eum, vt communicet se omnibus id desiderantibus. Quod autem homo facit id quod in se est, & præparat se cū libero arbitrio, id etiā est ex gratia, quæ dicitur gratia præueniens, vel gratia gratis data, quā Deus dat omnibus bonis

Arbitrium vti vnicuique maneat liberum. Augustin.

Impius quis dicitur.

Gratia quomodo amittatur.

Anima quando & quomodo moritur.

Gratia ad solem qualis comparatio.

1. Cor. 6.

Gratiam suam vti Deus nulli denegat.

Gratia præueniens que sit.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

& malis, sicut iam in principio dixi, quod possint si velint consequi gratiam gratum facientem, de qua nunc loquimur. Hic multa adhuc essent dicenda, videlicet quod non potest certo constare homini, nisi forte per reuelationem, vtrum sit in gratia Dei nec ne, propter humilitatem seruandam & timorem, & ad cauendam negligentiam & acediam. Item de multis signis, ex quibus potest coniectura capi, quod homo sit in gratia, solent doctores multa signa proferre, quae tamen non ad omnes pertinent. Equidem paucis hic quaedam enumerabo signa, quorum primum specialiter ad religiosos pertinet, caetera ad omnes, quae quisquis in se deprehenderit, est vnde gaudeat, & bene speret. Primum pro religiosis signum bonum, id est, quando quis viuens in aliquo statu salutifero & bono gaudet & gratulatur sibi detali statu, scilicet in quo Deo seruire possit. Nihil enim perinde machinatur diabolus, quam vt aliquem in bono & salubri degentem statu inducat ad illius displicentiam vel fastidium, tanquam possit in alio melius & fructuosius viuere, aducens multa & varia sub specie boni & melioris profectus. Hoc autem ideo facit, vt auellat eum de statu, in quo illum bene & securè videt ambulare. Et cum abstraxerit, proponit ei tentationes alias, quam prius quibus illum seducit: & sic miser amittit quod prius habuit, nec ad illud peruenit, ad quod se venturum & facturum sperabat. Causam huius tentationis hanc arbitror, quod non attendit quis vocationem suam, quia scilicet à Deo vocatus est ad id vitae institutum salutare, quod amplexus est, quia si eum in aliquo alio statu habere voluisset, vti que vocasset. Ex nobis ipsi sanè (religiosos nunc alloquor, qui aliquam religionem professi sunt) non venimus ad hunc locum, sed Deus dedit nobis voluntatem veniendi, & patribus suscipiendi nos. Si enim non fuisset iste status saluberrimus nobis, nunquam vocasset nos huc, sed aliter ordinasset nobiscum. Deus enim non minem fallit vel deludit. Similiter est de alijs, quando sunt in bono & securo statu, non faciliè debent eum relinquere, nisi certissimè sciant se vocari à Deo ad meliorem: qua tamen in re magno opus est iudicio, & multa circumspèctione, ne quid temere fiat. Possit huius rei exemplum dari, quod rex offenditur si cui demandarit vt custodiat cubiculum & thesauros suos, & ille dimisso cubiculo velit ministrare mensæ. Potest illi rex iratus dicere: Ego tibi hoc negocij non dedi. Si voluisssem te habere in tali officio, equidem id tibi demandassem. Nunquid sine te non possum alteri mandare, vt mensæ seruiat? Hæc idcirco dixerim charissimi, quia interdum aliqui secum imaginantur, quod si essent in illo vel illo statu, possent plura bona facere, non intelligentes, quod nec illic, nec hic aliquid possunt, nisi quantum Deus dederit. Debet ergo vnusquisque contentus esse & gaudere de vocatione sua, quia Deus qui ab æterno omnia prouidit & disposuit, nouit multa nobis alibi infeliciter euentura, de quibus nos non scimus nec cogitamus. Etiam si in alio statu fieri possent meliora, tamen ipsi non sunt meliora, quia non est ad illa missus vel vocatus. Oportet verò vt seruiamus Deo secundùm voluntatem suam, non pro nostro desiderio. Siquidem iam nouimus quid ille exigar à nobis. Ante nobis libera erat eligendi facultas, et nunc fortiter est in arrepto proposito perseverandum. Isthac tentatio est periculosa, quia quando quis statum suum exorsum habet, eidem etiam displicent

Signa per
quæ homo
sciat aliqua-
tenus se esse
in gratia.

Displicentiã
sui status cur
diabolus qui-
busdam in-
sueat.

Paradigma.

Vocatione
sua vnus-
quemlibet
contentum
esse debere.

plicent præcepta & canones status illius, & quicquid agendum est, facit cum
 iudicio. Secundum signum bonum est, quod quis peccasse se dolet, quando
 peccatorum suorum reminiscitur. Solent aliqui quando in memoriam ve-
 niunt, peccata præterita delectari & gaudere, quod ita fecerint, vel peni-
 tere & seipfos reprehendere, quod occasionem habitam peccandi dimise-
 rint, vel neglexerint. Tales quando suis cogitationibus consentiunt (licet
 iam eiusmodi peccatum non velint in eo statu, in quo iam sunt admittere)
 si peccatum est mortale, de quo gaudent etiam talis consensus erit morta-
 lis. Si autem non consentiunt, & libenter vellunt se excutere à tali delecta-
 tione, est venialis quanquam interdum est exercitium virtutis, vt homo
 discat pugnare pro virtute, & ex tali labore merita acquirat. Tertium,
 quando bona est voluntate, libenter & studiose implendi omnia quæ ad se
 pertinent, secundum voluntatem Dei & suorum superiorum. Quartum est,
 quando semper habet voluntatem non peccandi, id est, cauendi ab omni
 culpa, & si dum labitur in diuersos defectus contra propositam suam, non
 tamen iacet in illis, sed statim resurgit, & denuo proponit cauere sibi ab
 illis & alijs, idque tali cum feruore, quasi iam inciperet. Sanctus quidam
 & venerabilis pater docuit modum, quo quis viciosam possit consuetudi-
 nem frangere & se emendare: vt scilicet, quoties deliquerit, ipse sibi mul-
 tam irroget, aliquot orationes dominicas legendi, vel abstinendi ab ali-
 quo cibo & potu, aut corpus castigandi &c. Hoc profuit multis, & nemo,
 cui cordi est se emendare, hoc parumpendit. Quintum, vitare & à se exclu-
 dere occasiones peccatorum, quia ille non potest dici velle abstinere à pec-
 cato, qui non vult fugere pro viribus peccandi occasiones. Quis illum di-
 cat casti & mundi cordis teneri desiderio, qui non vult vitare colloquia
 & aspectum mulierum, præsertim in faciem quando facies mulieris vrit vt
 ignis, & perfodit vt gladius? licet aliqui putent se ea re non tentari, quod
 tamen vt plurimum in de eis accidit, quod vsque adeo stupidi sunt, & sese
 minimè cognoscentes, quod non sentiunt nec aduertunt periculum suum,
 sicut potestis discere ex simili. Aqua pura & perspicua qualis est in fontibus,
 facile turbatur, & fit fœculenta, si moueatur in fundo: sed in aqua
 concitata & turbida ex seipsa, vt est in Rheno vel stagnis, si commoueatur
 fundus, non sentitur immundities, quia iam ante aqua est turbida. Sic etiam
 aliqui habent turbidas conscientias, per totam septimanam loquuntur
 & rident, & cogitant quando, & quomodo volunt, agitantur varijs de-
 siderijs, & multa alia peccata continuè committunt, quando autem veni-
 unt ad faciendam confessionem, nesciunt quid debeant confiteri, cum ta-
 men alij qui magno studio puritati conscientie nauant operam, satis inueni-
 niant, vnde vel ter in die confiteantur. Quod inde fit, quia habent purio-
 rem conscientiam, & facile quamcunque maculam, turbationem vel deor-
 dinationem vident. Sextum, quod semper homo de se timet, & melius
 sentit de alio. Neminem iudicat, de nemine murmurat. Et si quid ipse be-
 nefacit, non extollitur inde, nec sibi adscribit, sed gratiæ Dei, quæ in ip-
 so operatur, & potest ipsum relinquere, & in alio maiora operari. Pro-
 pterea manet in humilitate, & spem suam figit in solo Deo, cognoscens ex
 sola illius bonitate & benignitate proficisci, quicquid habet boni vel fa-
 cit: ex se autem nihil se habere, nisi peccata, & multos defectus. Ista nimi-
 rum cha-

Gratiam Dei
 recuperare
 per volunta-
 tem bonam.

Consuetudi-
 nem malam
 emendandi
 modus quis.

Occasiones
 peccandi fu-
 gere vt gratia
 Dei recupere-
 ret.
 Eccle. 9.

Paradigma.

Cæcitas con-
 scientie vnde
 contingat.

Timor pro-
 prii in hmi-
 tatis vt gratia
 Dei resurici-
 tet.

ddd rum cha-

rum charissimi bona sunt signa, quæ qui habet, studeat seruare, quandoquidem in omnibus operibus bonis necessaria est perseverantia, si debeant habere præmium & coronari? & hæc perseverantia etiam est ex gratia Dei. Quamobrem rogemus incessanter piissimum Dominum Iesum, ut gratiam suam nobis per Spiritus sancti infusionem cuius hodie solemniter celebramus, tribuat & conferuet: quia nulla re adeo indigemus ut gratia illius: nihilquæ perinde utile est nobis ut gratia, sine qua cætera bona sunt velut mortua & informia. Quam si habuerimus, cuncta quæ nobis eveniunt sine peccato, profunt nobis ad æternam vitam, sicut dicit Apostolus: Scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, id est, ad æternam felicitatem. Si autem ea destituti simus, non poterimus toto virium nostrarum conatu quicquam efficere, quod sit gratum Deo, nobisque pro illius meritum pareat. Unde sanè cum primis reprehendendi veniunt, qui divinæ gratiæ adeo sunt incuriosi, ut plus videantur sollicitudinis adhibere erga quamlibet aut obtinendam, aut conservandam rem temperariam, quam amore complectantur & desiderio, quam gratiam Spiritus sancti, quæ est res longè pretiosissima, sine qua tamen nihil omnino quicquam potest præstare, quod sit cum vera virtute coniunctum. Sed ab his hæc à nobis cæcitas ac improbitas charissimi. Quæramus ante omnia gratiam Dei, nihil ea nobis charius, nihil optatius sit. Inhiet avarus ad cumulandas divitiæ quæ velit nolit amittendas opes: impurus & obscenus omnigenas suo corpori studeat adhibere voluptates: superbus & arrogans tanquam semper victurus nervos omnes intendat, ut possit honores & dignitates, imo ora & cruces consequi in hac vita, nobis ea præcipua sit sollicitudo, ut tantopere nobis necessariam sancti Spiritus gratiam queamus adipisci. Interim simus humiles. Siquidem humilibus Deus dat gratiam. Non intumescamus animo, non alijs nos stolidè anteferamus. Sicut aquæ vberius confluunt ad profundas conualles: ita Spiritus sanctus gratiæ suæ imbrem propensius mittit in corda humilia, quæ nesciant altum sapere, sed semper plè humiliterquæ timere. Si benè per legamus scripturas omnes divinas, videbimus quam multi idcirco gratia sunt destituti, quod inaniter ac stolidè extulerint in rem quæ plurimos ea re, magnam percepisse gratiam, quod essent mansueti ac humiles: Ad quem respiciam ait Dominus per prophetam, nisi ad pauper culum, id est humilem. Beati enim pauperes spiritu, id est, ex vero cordis fundo atque ex ipsa animi sententia humiles, quoniam ipsorum est regnum cælorum, quod non potest obtineri, nisi gratia Spiritus sancti cooperante, quam nobis pro sua benignitate & misericordia præstare dignetur, qui hodierna die in humiles ac mansuetos Apostolos suos largissimum effudit gratiæ suæ imbrem Dominus noster Iesus Christus cui est gloria & imperium in secula seculorum, Amen.

Rom. 8.

1. Pet. 5.

Rom. 2.

Math. 5.

Acto. 2.

IN